

[Lasse Budtz]

Jeg er sikker på, at alle husker, at 3. majdagsordenen pålægger regeringen at arbejde for en international aftale, herunder mellem NATO og Warszawapagten, om nej til førstegangsbrug af atomvåben, kernevåben af enhver art. Det er selvsagt stadig socialdemokratiets politik. Vi har derfor logisk nok sympati for intentionerne i dette forslag, der knytter sig til de forslag om samme emne, som blev fremsat tidligere på året og i 1984.

Det er også vores fornemmelse, at regeringen heller ikke på dette felt har gjort nok for at leve op til de forpligtelser, som 3. majdagsordenen pålægger regeringen. Sagen er i al sin enkelhed den, at det ikke skulle være nødvendigt at vedtage et beslutningsforslag som dette, når regeringen allerede har fået lignende pålæg i 3. majdagsordenen.

De rigtige steder for regeringsinitiativer i denne forbindelse må være NATO og De Forenede Nationer. Vi er enige med forsvarsministeren i, at der under alle omstændigheder må være tale om en langsigtet proces, også fordi det er indlysende, at regeringens og folketingets indflydelse er begrænset. Det skal ikke på nogen måde hindre Danmark i at tage stilling og præsentere folketingets opfattelse i de internationale organisationer. Det skal ikke hindre socialdemokratiet i at deltage i et opklaringsarbejde i forsvarsudvalget, men det forekommer os rimeligt, at en videre behandling af selve emnet foregår i folketingets midlertidige sikkerhedspolitiske udvalg, også fordi man derved kan behandle det i en større sammenhæng.

Regeringen bør altså klart markere folketingets holdning i FN's forskellige forsamlinger, men den politik, regeringen har præsenteret og vil præsentere i FN, især i generalforsamlingen, får vi jo mulighed for at diskutere ved en forespørgselsdebat, der foreløbig er fastsat til den 5. december.

Forsvarsministerens meget håndfaste opbakning bag NATOs strategi, der indebærer mulighed for førstegangsbrug af atomvåben, forekommer os, alt taget i betragtning, temmelig usmidig, især hvis man har 3. majdagsordenen i tankerne. Under alle omstændigheder vil gennemførelsen af Norden som atomvåbenfri zone ændre strategien for det nordiske område, og det er helt klart socialdemokratiets første option, uden at det skal hindre os i at arbejde for andre mål i forbindelse med afspænding og nedrustning.

Derimod er vi enige med regeringen i det synspunkt, at NATO er en forsvarspagt og derfor aldrig vil være den første til at gribe til våben. Det er også forudsætningen for dansk medlemskab. Men det er fristende i denne forbindelse at minde om tankerne om en ikke-førstebudgsdoktrin for det nordiske område under alle omstændigheder, således som det blev foreslået allerede i 1981 af bl.a. professor Nikolaj Petersen.

Dette understreger efter vores mening, at et nej til førstegangsbrug også på nationalt plan har været diskuteret meget længe. Det er en kendsgerning, at tanken har meget stor udbredelse i mange lande, sandelig også i Amerika. I den såkaldte Dyvigrapport taler man om sen anvendelse af atomvåben. Det er selvfølgelig bedre end en tidlig anvendelse, men det er ikke nok.

Jeg kan godt se logikken i den tankegang, der siger, at hvis man vil hæve atomtærsklen, må der gennemføres større lighed på de konventionelle våbens områder. Jeg har noteret mig, at forsvarsministeren ligesom socialdemokratiet naturligvis må foretrække en sådan lighed opnået ved hjælp af våbenkontrolforhandlingerne, formentlig især dem, der føres i Wien under betegnelsen MBFR.

Vi er nok uenige om omfanget af den manglende balance, fordi ministeren synes at ligge under for militærets temmelig trivielle sammenligninger: mand for mand, kampvogn for kampvogn, osv. Sagen er, at Østblokken af mange grunde ikke er stærk nok til at gennemføre et overraskelsesangreb, og at Vestblokken klart har et kvalitativt forspring på talrige felter på grund af den teknologiske udvikling.

Hvis man tænkte sig en konventionel oprustning på nationalt plan, ville opbakningen bag NATO-samarbejdet formentlig blive bragt i fare.

Vi foretrækker altså en viderebehandling i det sikkerhedspolitiske udvalg. Men hvis dette forslag – hvad det naturligvis må blive – bliver henvist til forsvarsudvalget, til et sagligt opklaringsarbejde, vil vi selvsagt deltage.

I øvrigt synes jeg, der er grund til at gøre opmærksom på, at topmødet i Genève, som må have berørt dette problem i forskellige forbindelser, nu er tilendebragt med et communiqué, der siger, at man agter at fortsætte forhandlingerne. Det er i hvert fald et godt resultat. Kunne der også ske en videreudvik-